

El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya:

- **tractament integrat de llengües**
- **tractament integrat de llengua i continguts**

Lo modèl lingüistic del sistèma educatiu de Catalonha: tractament integrat de lengas e tractament integrat de lenga e continguts (CLIL)

Pere Mayans
Cap del Servei de Suports i Recursos Lingüístics
Departament d'Educació
Generalitat de Catalunya

Montpeller / Montpelhièr

Abril 2022





La composició
lingüística i cultural de
la nostra societat



Les necessitats
d'internacionalització
cultural, acadèmica i
econòmica

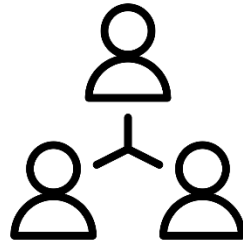


Els resultats de les
investigacions i la
recerca en el camp
de l'aprenentatge



**Requereixen un model educatiu amb un enfocament
plurilingüe i intercultural**





L'educació plurilingüe va **més enllà de l'ensenyament de diverses llengües. Implica:**

desenvolupar una competència comunicativa única i

utilitzar diferents llengües com a eina per a la construcció del coneixement



Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament



El model lingüístic del sistema educatiu

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya

L'aprenentatge i l'ús
de les llengües en un
context educatiu
multilingüe i multicultural

✓ Objectius, assoliment de coneixements
i usos lingüístics

✓ Estratègies metodològiques, didàctiques
i organitzatives per implementar-lo

✓ Relació amb la comunitat educativa i l'entorn:
l'aprenentatge no formal i informal

✓ Concreció dels objectius i les estratègies
als centres: el projecte lingüístic

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/model-linguistic/model-linguistic-Catalunya-CAT.pdf>

<https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/model-linguistic/model-linguistic-Catalunya-FR.pdf>



Objectius



Garantir, en acabar l'educació obligatòria, el domini equivalent de les llengües oficials



Garantir un grau de competència suficient en una o dues llengües estrangeres



Reconèixer i fer presents a les aules i als centres les llengües familiars de l'alumnat i facilitar-ne l'aprenentatge



Capacitar l'alumnat per conviure en una societat multilingüe i multicultural



Consolidar el català, i l'occità a l'Aran, com a llengües vehiculars del sistema educatiu i potenciar-ne l'ús per part de l'alumnat



Garantir l'acollida i l'atenció lingüística de l'alumnat nouvingut



La llengua al centre de l'aprenentatge

Permet comprendre la realitat, expressar el pensament, raonar i transmetre coneixement.

Permet fer tasques amb un component cognitiu fort, de caràcter analític, activar l'esperit crític, argumentar, negociar i explicar el coneixement als altres.

Permet expressar una determinada manera de veure i entendre el món, i relacionar-nos amb els altres.



Requisit de **qualitat educativa**



Garantia d'**equitat** i de **cohesió social**



Instrument fonamental per al **progrés personal, acadèmic i professional** de tot l'alumnat





**Aprendre les llengües
de manera
competencial**

Activitats
d'intercomprensió,
mobilitat,
sensibilització,
interculturalitat...

**APRENTATGE INTEGRAT
DE LLENGUA I CONTINGUTS**



**APRENTATGE INTEGRAT
DE LES LLENGÜES**

**FACILITAR L'ÚS REAL
DE LES LLENGÜES
(accions en context)**



- Coordinar **l'ensenyament de totes les llengües**
- Assegurar **l'aprenentatge dels continguts** focalitzant la dimensió lingüística de totes les matèries
- Acceptar un grau de **domini heterogeni** de les llengües



I. ENSENYAMENT I APRENENTATGE INTEGRAT DE LES LLENGÜES



http://educationnext.org/files/ednext_XIV_4_whitmire_img01.jpg



- Hi ha continguts comuns a totes les llengües (la majoria dels recursos comunicatius).
- No té sentit que cada llengua torni a plantejar-los des de l'inici com si fossin específics.
- Cal introduir-los més sistemàticament i reflexivament en la llengua de l'escola per ser aplicats en les altres, i facilitar-ne, així, la transferència.
- Cal evitar repeticions innecessàries.



*Desenvolupar el plurilingüisme no respon només
a una necessitat funcional: és també un
component essencial del comportament
democràtic.*

From linguistic diversity to plurilingual education. Consell d'Europa, 2007

OBJECTIUS D'UNA EDUCACIÓ PLURILINGÜE

- ✓ Fer els aprenents **conscients** del seu **repertori lingüístic i cultural**, i valorar-ne la naturalesa.
- ✓ Desenvolupar i **millorar** tot aquest repertori (desenvolupar la **competència comunicativa general** de l'aprenent).
- ✓ Proporcionar a tots els aprenents **mitjans** per desenvolupar aquesta competència **de manera autònoma** i al llarg de tota la vida.

IMPLICACIONS PER A L'ENSENYAMENT DE LES LLENGÜES

- Desvetllar la **consciència** plurilingüe dels aprenents per promoure valors democràtics (tolerància, respecte a la diferència...)
- **Coordinar l'ensenyament de totes les llengües** per augmentar-ne la coherència, i focalitzar la **dimensió lingüística de totes les matèries**.
- Promoure un ensenyament en què l'aprenent desenvolupa un grau de **domini heterogeni** de les llengües i adquireix **competències interculturals**.
- Garantir la **cohesió entre les diferents etapes** educatives.

Beacco Jean-Claude: *Languages and Language Repertoires: Plurilingualism as a way of life in Europe*



PROGRAMAR L'ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LES LLENGÜES DES DEL CONSENS



Una proposta metodològica que...

- ✓ Es basa en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de les llengües i és aplicable a situacions d'aprenentatge en què coexisteixen diferents llengües.
- ✓ Promou el treball col·laboratiu entre el professorat de les diferents llengües de l'escola a partir de tots els elements que aquestes llengües comparteixen.
- ✓ Reforça el desenvolupament competencial de l'alumnat, perquè facilita un aprenentatge actiu, més profund i significatiu, i vehiculat a través de totes les llengües.
- ✓ Impulsa un ensenyament de les llengües des de principis metodològics comuns amb l'objectiu de facilitar la transferència de coneixements entre les llengües.



Què aporta?

- ✓ Treball dels **àmbits comuns** a les llengües des de qualsevol llengua.
 - Domini de conceptes generals sobre les llengües
 - Adquisició de procediments i hàbits de **reflexió lingüística**
 - Actituds de respecte i valoració cap a les llengües
- ✓ **Coherència** metodològica: **enfocament comunicatiu** de totes les llengües.
- ✓ **Selecció i seqüenciació** adequada dels continguts d'aprenentatge.
 - **Transferència** de coneixement (d'una llengua a l'altra → evitar repeticions innecessàries)
 - **Treball específic** de cada una de les llengües.
- ✓ Disseny més eficaç de les activitats d'aula (**projectes de comunicació**).

Fonaments teòrics

❖ PSICOLINGÜÍSTICA

- ✓ Totes les llengües s'adquireixen a través de la interacció i a partir d'estratègies d'adquisició i aprenentatge semblants (Bruner, 1983; Bates, 1999; Tomasello, 2000).
- ✓ Existeix una competència subjacent comuna a totes les llengües que utilitza una persona plurilingüe (Cummins, 1983)
- ✓ L'aprenent plurilingüe aplica les estratègies adquirides en la primera llengua per aprendre altres llengües.
- ✓ Els coneixements lingüístics no tenen una existència separada en la ment de l'usuari.

Fonaments teòrics

❖ SOCIOLINGÜÍSTICA

✓ El llenguatge és un producte social. Les actituds davant de les llengües i els seus parlants, la importància de les varietats socials, geogràfiques i culturals, i els factors contextuals es poden analitzar des de totes les llengües.

❖ LINGÜÍSTICA DEL TEXT

✓ Els coneixements sobre tipus de text i gèneres discursius, i els coneixements procedimentals sobre estructura i organització de la informació són comuns a totes les llengües.

✓ Una bona part dels continguts de llengua es poden treballar agrupant-los i integrant-los al voltant de **l'activitat lingüística** i mitjançant els **gèneres discursius**.

Més raons encara...

- ✓ Optimitza els recursos
- ✓ Rendibilitza els aprenentatges dels alumnes (i els nostres esforços com a docents!)
- ✓ Provoca un aprenentatge més profund i significatiu en totes les llengües i augmenta la motivació de l'alumne
- ✓ S'evita caure en contradiccions metodològiques
- ✓ Es comparteixen punts de vista, opinions, maneres de fer, idees → satisfacció i creixement personal i professional
- ✓ Esdevenim un model de treball en equip per als nostres alumnes
- ✓ ...



FINALITAT

Reforçar la **competència plurilingüe** de l'alumnat implementant un **ensenyament** de les llengües **competencial** que incentivi i faciliti la col·laboració i el **treball coordinat** entre els **professors de llengua**

OBJECTIUS

- ✓ Millorar la **competència comunicativa** de l'alumnat i fomentar actituds de **respecte a la diversitat** lingüística i cultural.
- ✓ Ajudar l'alumnat a adquirir **estratègies d'intercomprensió i de transferència interlingüística**, i habilitats interculturals.
- ✓ Impulsar un **ensenyament** de les llengües basat en principis **metodològics comuns**.

OBJECTIUS

- ✓ **Planificar conjuntament** objectius d'aprenentatge, continguts i criteris d'avaluació des de la perspectiva de curs (programació horitzontal) i d'etapa (programació vertical).
- ✓ Incentivar la creació **d'estructures organitzatives** que facilitin el treball cooperatiu del professorat de l'àmbit lingüístic, i promoure una gestió eficient dels horaris.



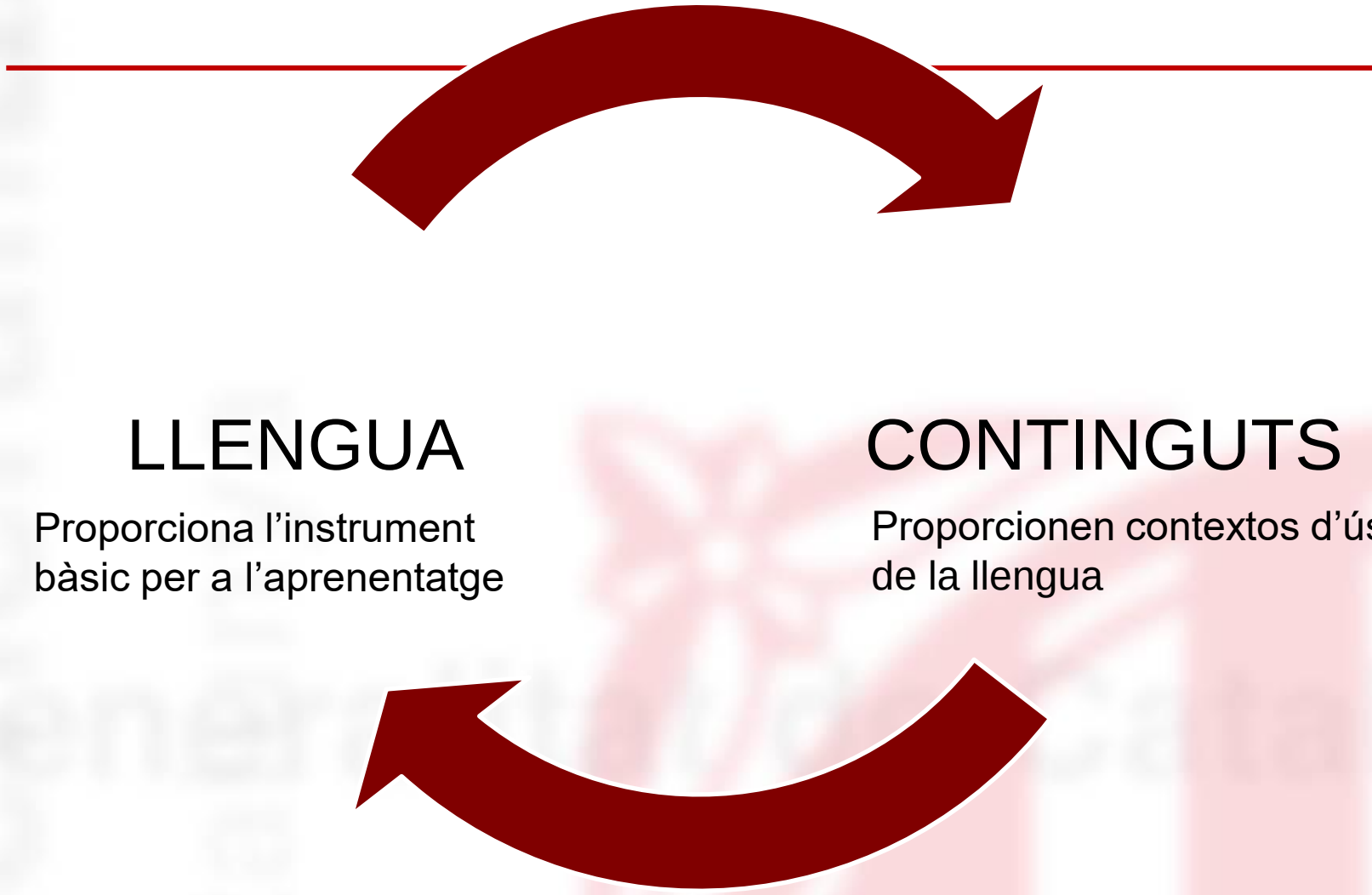
II. ENSENYAMENT I APRENENTATGE INTEGRAT DE LLENGUA I CONTINGUTS

TRACTAMENT
→ INTEGRAT
DE LLENGUA
I CONTINGUTS

Per què el TILC?

- ❑ Les metodologies *TILC* (*CLIL*) habitualment s'associen a l'ensenyament de les llengües estrangeres.
- ❑ En l'ensenyament d'una llengua vehicular tenen sentit dins el context sociolingüístic actual, en què català/occità no és la llengua de la immensa majoria d'alumnes del nostre sistema educatiu i que no la tenen com a llengua familiar (si més no dels pares).





LLENGUA

Proporciona l'instrument
bàsic per a l'aprenentatge

CONTINGUTS

Proporcionen contextos d'ús
de la llengua



L'aprenentatge del llenguatge acadèmic

COMPETÈNCIA COMUNICATIVA

- Llenguatge conversacional
- Llenguatge acadèmic



No s'aprèn espontàniament

Es treballa millor integrat en les àrees no lingüístiques (ANL) que en el tractament com a àrea de les diferents llengües.



Quines dificultats trobem a l'aula?

1. Han estudiat, però no ho expliquen bé.
2. No fan servir el vocabulari adequat.
3. Quan fem debats no s'escolten.
4. Els escrits són curts i molt pobres.
5. No entenen el que llegeixen.
6. No tenen clar què han de fer.
7. Fan treballs de retalla-i-engany.
8. No troben informació rellevant a Internet.

L'OMBRA DE LA
LLENGUA



“Descriu aquesta muntanya”

Cada disciplina té el seu propi **patró lingüístic**.

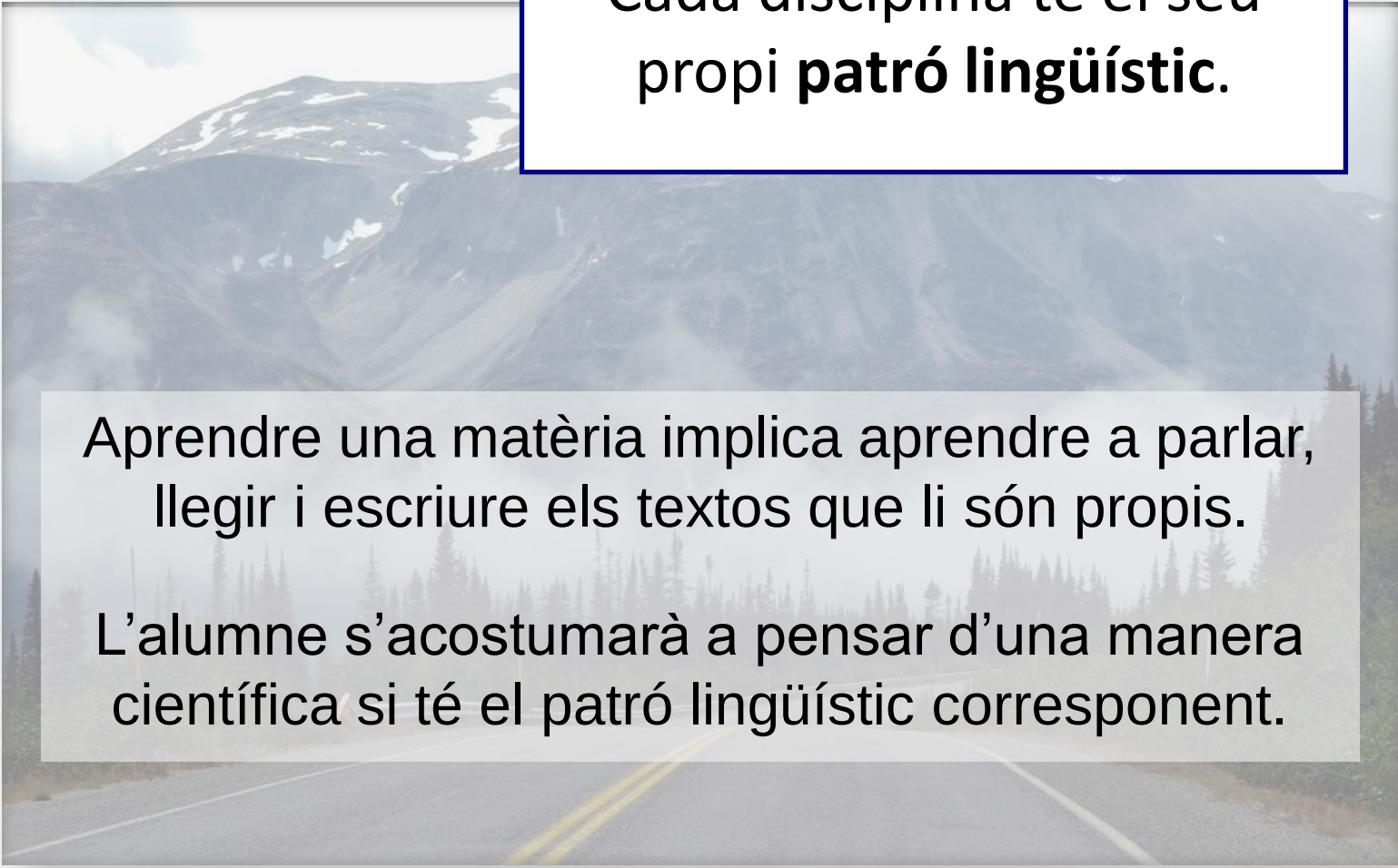
Trobaríem descrita aquesta muntanya de la mateixa manera:

- ✓ En una revista de viatges?
- ✓ En un text literari?
- ✓ En un llibre sobre biodiversitat?
- ✓ En una ressenya d'escalada?

Demanarem a l'alumne que la descrigui de la mateixa manera a classe de...

- ✓ ...geografia?
- ✓ ...literatura?
- ✓ ...ciències naturals?
- ✓ ...educació física?



A background image showing a winding asphalt road with yellow double lines, leading through a forest of evergreen trees towards a large, rugged mountain with patches of snow under a cloudy sky.

Cada disciplina té el seu
propi **patró lingüístic**.

Aprendre una matèria implica aprendre a parlar,
llegir i escriure els textos que li són propis.

L'alumne s'acostumarà a pensar d'una manera
científica si té el patró lingüístic corresponent.



Aprendre una matèria és aprendre ambdós patrons alhora

El **patró temàtic** es nodreix de conceptes que s'estructuren en models teòrics.

Aquests conceptes es desenvolupen en el llenguatge propi de cada matèria: el **patró lingüístic**.

Per aprendre els continguts d'una matèria ens hem d'apropriar del seu patró temàtic i del patró lingüístic.

Ambdós patrons s'aprenen alhora.

Comprendre un concepte és saber-lo explicar.

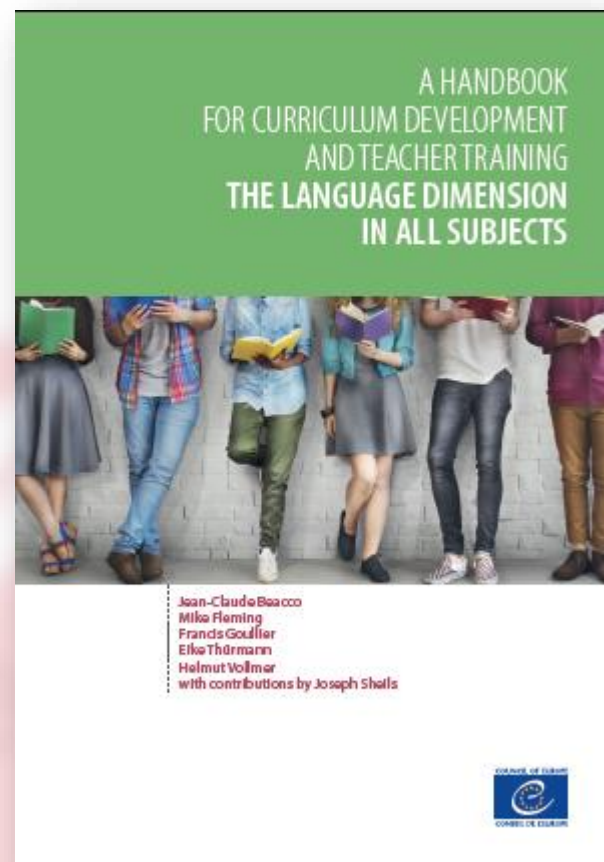




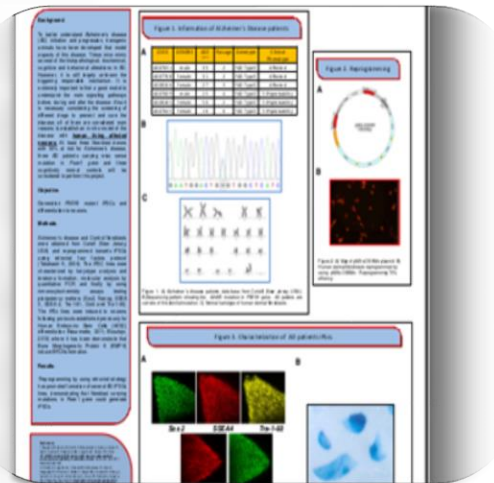
Què fan?
De què
parlen?

Proporcionar a l'alumne la clau d'accés a la nostra comunitat

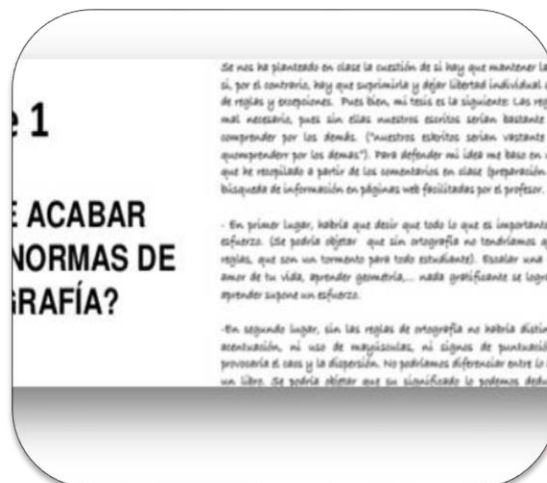
- ❑ Les disciplines científiques són comunitats de pràctica que comparteixen un llenguatge específic per construir, discutir i validar el coneixement.
- ❑ Per accedir a una d'aquestes comunitats cal dominar-ne les convencions comunicatives.
- ❑ A l'aula també passa: *ser bo* en ciència requereix *ser-ho* comunicant ciència.



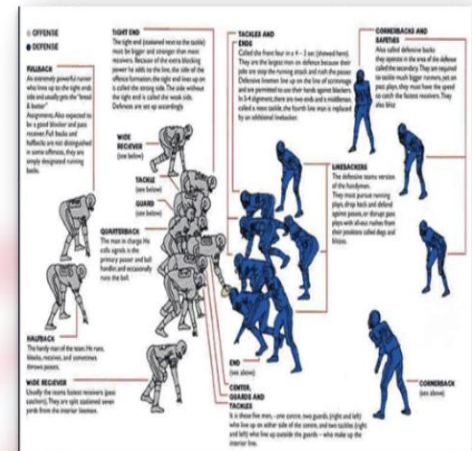
Llegir i escriure textos especialitzats obre perspectives professionalitzadores



Comunicar



Convèncer



Aplicar

Introduïm formats i gèneres propis de la disciplina.

Per tant...

- Cal tenir en compte **l'ombra que la llengua projecta** en les matèries de tots els àmbits per ajudar els alumnes a **solucionar les dificultats** que pot comportar i ajudar-los a millorar en totes les matèries.
- Ensenyant a emprar el **patró lingüístic** específic de la nostra matèria donem accés a l'alumne a la nostra comunitat de pràctica i, en molts casos, li obrim perspectives professionalitzadores.



En quins contextos es pot aplicar el TILC?

- En la llengua principal d'escolarització (el francès en el vostre cas), per garantir l'aprenentatge del llenguatge acadèmic [En L1]
- En l'ús vehicular del francès amb l'alumnat de procedència estrangera.
- En l'ús vehicular del català o de l'occità amb l'alumnat de llengua inicial frances.
- En l'ús vehicular de les llengües estrangeres. [AICLE]



Aplicar el TILC a l'aula promou l'èxit educatiu de tot l'alumnat i, de manera especial, del més vulnerable –tant si es tracta d'alumnes d'origen estranger com d'alumnes procedents d'entorns socioeconòmics i socioculturals deprimits (1).

Vicent Pascual



Fotografia: Universitat de València

1) Vegeu també:

https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/05plansactuacio/Poble_gitano/Pla_integral_poble_gitano_catalunya_2017_2020.pdf



Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

1. PREPARACIÓ DE LA UNITAT	1. Definir els objectius conceptuals per als estudiants 2. Definir els objectius de llengua per als estudiants 3. Triar els continguts adients a l'edat i al nivell educatiu 4. Identificar i emprar materials complementaris 5. Adaptar els continguts a tots els nivells de competència dels alumnes 6. Planificar activitats significatives que integrin les 4 habilitats comunicatives i els continguts conceptuals
2. CONSTRUCCIÓ D'ANTECEDENTS	7. Fer connexions entre els continguts i les experiències prèvies dels alumnes 8. Fer connexions entre els coneixements previs i els nous continguts 9. Emfasitzar el vocabulari clau
3. ÍNPUT COMPRENSIBLE	10. Utilitzar un llenguatge adequat al nivell de competència dels alumnes 11. Explicar amb claredat les tasques acadèmiques 12. Utilitzar tècniques i llenguatges diversos perquè quedin clars els continguts
4. ESTRATÈGIES	13. Donar moltes oportunitats perquè els alumnes apliquin estratègies d'aprenentatge 14. Utilitzar bastides de suport de manera sistemàtica i eficient 15. Formular preguntes variades, incloent les que activen habilitats cognitives d'ordre superior
5. INTERACCIÓ	16. Donar moltes oportunitats per a la interacció entre docent i alumne i entre iguals 17. Agrupar els alumnes de diverses maneres 18. Donar temps als alumnes perquè elaborin les respostes 19. Donar oportunitats als estudiants per aclarir conceptes clau en la seva llengua familiar
6. PRÀCTICA / APLICACIÓ	20. Proporcionar materials manipulatius per practicar els nous coneixements 21. Plantejar activitats sobre els aprenentatges conceptuals i els lingüístics 22. Plantejar tasques híbrides, que integrin la lectura, l'escriptura i l'oralitat
7. IMPLEMENTACIÓ A L'AULA	23. Proporcionar ajudes per als objectius de l'àrea o matèria 24. Proporcionar ajudes per als objectius de llengua 25. Implicar els estudiants en la feina la major part de la sessió 26. Adequar el ritme de les sessions a les capacitats dels alumnes
8. AVALUACIÓ	27. Fer una revisió comprensiva del vocabulari clau 28. Fer una revisió comprensiva dels continguts clau 29. Donar retroalimentació a les produccions dels alumnes 30. Avaluar la comprensió i l'aprenentatge

PROTOCOL D'OBSERVACIÓ ENSENYAMENT PROTEGIT (SIOP): avaluació

Observador:	Professor:				
Data:	CEIP/IES:				
Curs:	Grup:				
Nivell de Català:	Lliçó: ☐ +2 dies ☐ 1 dia				
Component bloc 1	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Preparació de la unitat/lliçó:	4	3	2	1	0
1. Objectius de continguts definits pels estudiants.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Objectius de llengua definits pels estudiants.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Continguts adients per l'edat i nivell educatiu de l'estudiant.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Empra materials addicionals (ex: gràfiques, models, suport visual visual).	☐	☐	☐	☐	☐
5. Adaptació dels continguts (ex: text, tasques) a tots els nivells de competència de l'alumne.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Activitats significatives que integren els objectius de continguts i llengua, així com la pràctica de les quatre habilitats lingüístiques bàsiques (escoltar, parlar, llegir i escriure).	☐	☐	☐	☐	☐
Component bloc 2	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Construint els antecedents: experiències i coneixements previs	4	3	2	1	0
7. Lligams explícits entre els continguts i les experiències prèvies de l'estudiant.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Lligams explícits entre els coneixement previs i els nous continguts.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Emfasitza el vocabulari clau.	☐	☐	☐	☐	☐
Component bloc 3	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Informació (input) comprensible:	4	3	2	1	0
10. Ús de llenguatge apropiat al nivell de competència de l'alumne (ex: velocitat, enunciats, estructures simples en les etapes inicials, etc.).	☐	☐	☐	☐	☐
11. Explicar amb claredat les tasques acadèmiques.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Ús d'una varietat de tècniques per fer els continguts clars (ex: modelatge, suport visuals, manipulatiu, demostracions, gestos, and llenguatge corporal).	☐	☐	☐	☐	☐
Component bloc 4	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Estratègies:	4	3	2	1	0
13. Proveir moltes oportunitats per tal que l'alumnat faci servir estratègies d'aprenentatge (ex: resoldre problemes, fer prediccions, resumir, categoritzar, avaluar, etc.).	☐	☐	☐	☐	☐
14. Ús consistent del suport de "bastides" (ajuda i suport).	☐	☐	☐	☐	☐
15. Ús consistent d'una varietat de preguntes, que incloguin	☐	☐	☐	☐	☐

aquelles d'habilitat de pensament d'alt ordre i/o crític (ex: literals, analítiques, interpretatives, predictives, etc.)					
Component bloc 5	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Interacció:	4	3	2	1	0
16. Proveir freqüents oportunitats per a la interacció i discussió entre mestre/alumne i entre els estudiants, i encoratjar les respostes elaborades.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Emprar diversitat d'agrupaments que donin suport als objectius de contingut i de llengua.	☐	☐	☐	☐	☐
18. Proveir consistentment de suficient temps d'espera per a les respostes dels estudiants.	☐	☐	☐	☐	☐
19. Donar amplies oportunitats als estudiants per aclarir conceptes claus en L1.	☐	☐	☐	☐	☐
Component bloc 6	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Pràctica/Aplicació:	4	3	2	1	0
20. Proveeix materials manipulatiu per practicar els nous continguts i habilitats.	☐	☐	☐	☐	☐
21. Proveeix activitats als estudiants sobre el coneixement de continguts i llengua.	☐	☐	☐	☐	☐
22. Proveeix activitats que integren la lectura, escriptura, parlar i escoltar	☐	☐	☐	☐	☐
Component bloc 7	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Implementació de la lliçó:	4	3	2	1	0
23. Dóna suport clarament als objectius dels continguts.	☐	☐	☐	☐	☐
24. Dóna suport clarament als objectius de llengua.	☐	☐	☐	☐	☐
25. Els estudiants estan implicats en la feina aproximadament el 90-100% del temps.	☐	☐	☐	☐	☐
26. Ritme de la lliçó apropiat al nivell d'habilitats dels estudiants.	☐	☐	☐	☐	☐
Component bloc 8	Molt evident	Bastant evident	Força evident	Poc evident	N/A
➤ Revisió/Avaluació:	4	3	2	1	0
27. Revisió comprensiva del vocabulari clau.	☐	☐	☐	☐	☐
28. Revisió comprensiva dels continguts clau.	☐	☐	☐	☐	☐
29. Proveir retroalimentació a les produccions de l'estudiant.	☐	☐	☐	☐	☐
30. Realitzar avaluacions de la comprensió i aprenentatge dels estudiants	☐	☐	☐	☐	☐



QUÈ HAURÍEM D'ESPERAR D'AQUEST MODEL?



Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Transformar l'ensenyament de les llengües



Aprenre llengües per comunicar-se
(**funcional**, orientat a l'ús)



Aprenre la llengua per fer coses amb la llengua
(**significatiu**, orientat a l'acció)



Aprenre llengua per poder resoldre situacions i problemes
de la vida real (**competencial** i **col·laboratiu**)



Rendibilitzar els esforços d'aprenentatge
(**evitar duplicitats**)

Reconèixer i validar l'aprenentatge **informal** o **no formal**



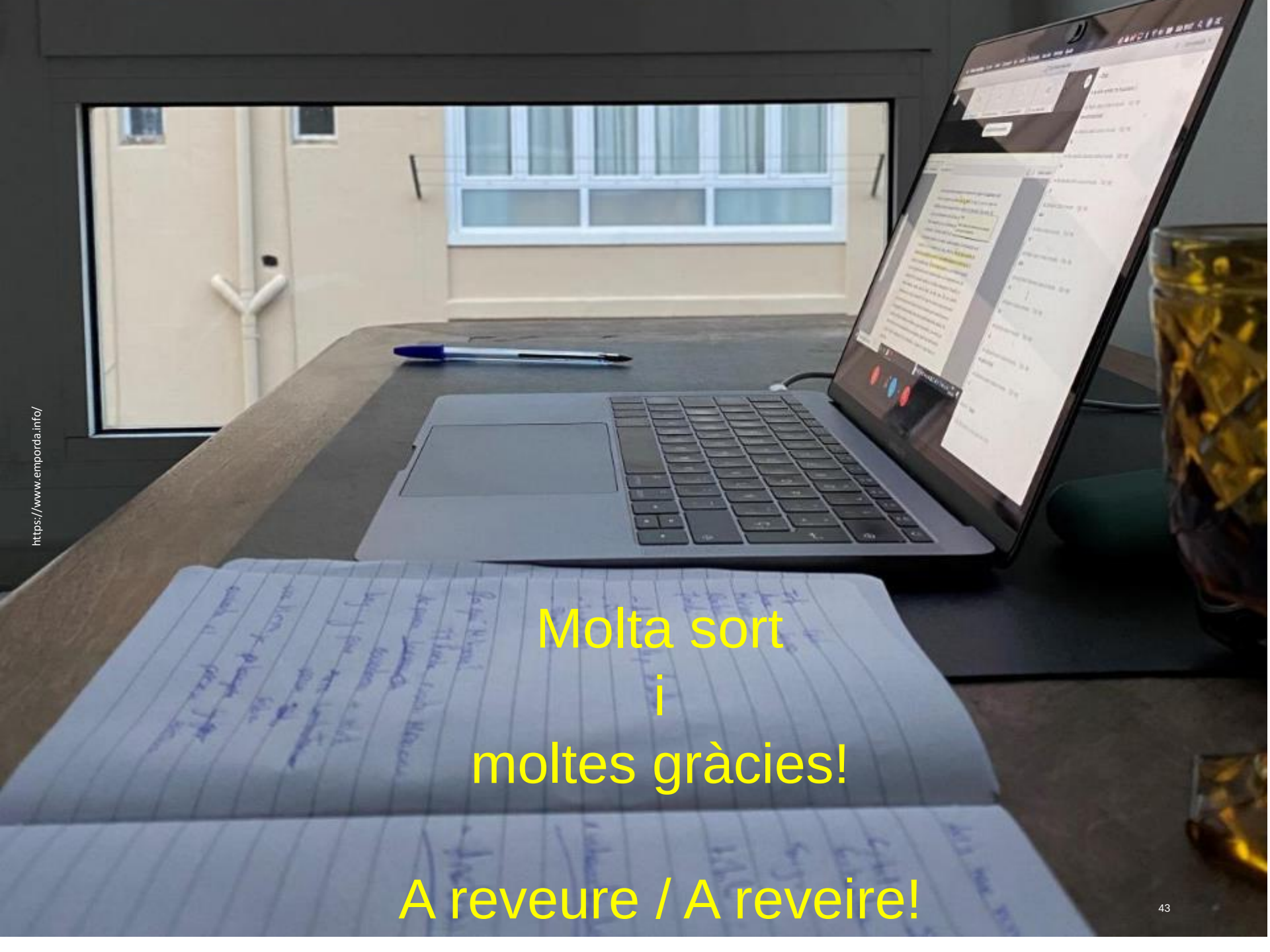


UN MODEL D'EDUCACIÓ
PLURILINGÜE I
INTERCULTURAL, UN
MODEL PER A L'ESCOLA
EUROPEA DEL SEGLE XXI



La caiguda de Phaeton
P.P. Rubens

Han de caure alguns mites

A photograph of a workspace. In the foreground, a blue-lined notebook is open, showing handwritten text in blue ink. Behind it, a silver laptop is open on a dark wooden desk. The laptop screen displays a website with text and a sidebar. To the right of the laptop, there is a glass of amber liquid. In the background, a window looks out onto a light-colored building with a white pipe and a window with multiple panes. A blue pen lies on the desk between the notebook and the laptop.

Molta sort
i
moltes gràcies!

A reveure / A reveire!